

Šiame naujienlaiškyje skaitykite:

- [Vėjo energetika peržengė simbolinę gamybos rezultatų ribą](#)
- [Vėjo energetiką palankiai vertina beveik 90 proc. Lietuvos gyventojų](#)
- [Atėjo laikas didinti leidžiamą jėginių galią](#)

Mieli kolegos,

2016-ieji vėjo energetikai buvo rekordiniai. Europoje vėjas pagal instaliuotą galią tapo antru didžiausiu energijos šaltiniu, ir įrodė, kad yra ir artimiausioje ateityje išliks patikimu, nebrangiu ir vienu svarbiausių galios šaltinių.

Lietuvoje 2016 metais vėjas tapo daugiausiai elektros energijos pagaminančia energetikos sritimi, o pasitikėjimą ja išsakė beveik 90 procentų Lietuvos gyventojų. Džiugu, kad šis švarus elektros energijos gamybos būdas vis plačiau naudojamas ir tampa prieinamas ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje. Tai ypač svarbu turint omenyje ateityje laukiančius iššūkius, susijusius su klimato kaitos keliamų pasekmių švelninimu.

Apie visa tai daugiau skaitykite mūsų naujienlaiškyje.

Nuoširdžiai,

Aistis Radavičius

rezultatų ribą

Pernai pirmą kartą Lietuvos istorijoje vėjo jėgainės pagamino daugiau nei 1 teravatvalandę elektros energijos. Tai sudaro dešimtadalį visos šalyje suvartotos elektros.

2016 m. Lietuvos vėjo jėgainės iš viso pagamino 1,094 TWh energijos, arba 10,4 proc. visos šalyje suvartotos elektros. Vėjo generuojamos energijos kiekiai auga kiekvienais metais: 2014 m. pagaminta 636 GWh, o 2015 m. 806 GWh elektros.

Tokią statistiką nulėmė vėjo energetikos plėtra. Pernai Lietuvoje pradėjo veikti trys nauji vėjo elektrinių parkai, o per 2016 metus iš viso buvo pastatyta rekordiškai daug vėjo elektrinių – bendra jų galia siekė 185 MW. Elektrinėse panaudoti patys naujausi technologiniai sprendimai, kurie ženkliai padidino našumą ir leidžia generuoti ženkliai didesnius energijos kiekius nei buvo įmanoma ankstesnės kartos elektrinių parkuose.

2016 m. buvo rekordiniai visai Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikai. Pernai iš jų pagaminta beveik 2 teravatvalandės elektros. Tai sudaro 19 proc. šalyje suvartojamos elektros energijos.

ES vėjo energetikos kompanijas vienijančios organizacijos „Wind Energy“ duomenimis, visos 28 bendrijos šalys pernai vėjo jėgainių suminę galią pakėlė 12,5 GW. Skaičiuojama, kad sausumoje pastatyta vėjo jėgainių, kurių bendra galia siekia 10,923 GW. Jūroje vėjo jėgainių galia pernai išaugo 1,567 GW.

Šiuo metu bendra ES veikiančių vėjo jėgainių galia siekia 153,7 GW. Pernai jos pagamino beveik 300 TWh elektros. To pakako, kad būtų patenkinti 10,4 proc. visos bendrijos energijos poreikių.

Rekordus pernai mušė ir ES vėjo industrijos pritrauktos investicijos. Jos siekė 27,5 mlrd. eurų. Į sausumos vėjo jėgainių parkus investuota 9,3 mlrd. eurų, arba 29 proc. daugiau nei 2015 m. Dar ženklesnis augimas fiksuotas jūrinėje vėjo energetikoje. Į jos projektus 2016 m. investuota 18,2 mlrd. eurų, arba 39 proc. daugiau nei užpernai.

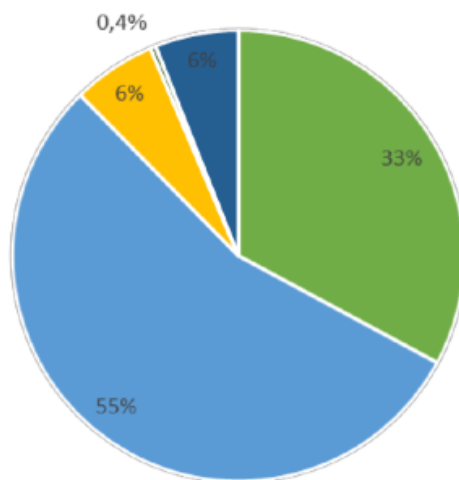
2016 metais vėjas tapo antru pagal instaliuotos galios dydį elektros energijos šaltiniu Europoje. Vėjas aplenkė tokius šaltinius kaip anglis, hidroenerģija ir atominė energija. Šiuo metu jį lenkia tik dujos.

Vėjo energetiką palankiai vertina beveik 90 proc. Lietuvos gyventojų

„Baltijos tyrimų“ atlikta apklausa atskleidžia, jog absoliuti dauguma Lietuvos gyventojų palankiai vertina vėjo energetiką ir norėtų, kad ši sritis toliau augtų. Didžioji dalis respondentų pasisako ir už tai, kad daugiau energijos būtų gaminama iš Lietuvoje esančių išteklių, o ne importuojama.

Kaip vertinate vėjo energetikos panaudojimą?

■ labai palankiai ■ greičiau palankiai ■ greičiau nepalankiai ■ labai nepalankiai ■ nežino, neatsakė

Vėjo energetiką palankiai vertina net 88 proc. respondentų. 34 proc. apie ją atsiliepia labai palankiai, o 55 proc. greičiau palankiai. Vėjo jėgaines nepalankiai įvertino tik kiek daugiau nei 6 proc. respondentų (0,4 proc. labai nepalankiai ir 6 proc. greičiau nepalankiai).

Pasitikėjimo vėjo energetika augimas pastebimas jau kelis metus iš eilės. 2013 m. ir 2014 m. atliktose analogiškose apklausose apie ją teigiamai atsiliepė 81 proc. respondentų. Lyginant su kitus energijos išteklius naudojančiomis naujomis elektrinėmis, vėjo jėgainės gamina pigiausią energiją ir suteikia šaliai daugiausiai vietinės generacijos.

Šiuo metu Lietuva importuoja 70 proc. suvartojamos elektros, o 30 proc. gamina iš vietinių išteklių. Apklausoje net 70 proc. lietuvių pasisakė už tai, kad Lietuvoje daugiau elektros būtų gaminama iš vietinių išteklių. Ketvirtadalis (25 proc.) respondentų mano, kad iš vietinių išteklių reikėtų gaminti daugiau nei 70 proc. elektros, dar 26 proc. pasisakė už tai, kad pusė suvartojamos elektros būtų importuojama ir pusė gaminama iš vietinių išteklių. Penktadalis (19 proc.) pageidautų, kad 30 proc. reikalingos energijos būtų importuojama, o 70 proc. gaminama.

„Baltijos tyrimų“ ataskaitoje atkreipiamas dėmesys ir į tai, kad lietuviai gana nepalankiai vertina branduolinę energetiką. Tik trys iš dešimties (31 proc.)

apklaustųjų apie ją atsiliepė palankiai. Daugumos (65 proc.) šalies gyventojų nuomonė apie atominės elektrines yra nepalanki (27 proc. ją vertina labai nepalankiai, o 38 proc. greičiau nepalankiai).

Atėjo laikas didinti leidžiamą jėginių galią

Pernai Lietuvos vėjo jėginių suminė galia pasiekė įstatyme numatyta 500 MW ribą. Tai reiškia, kad šiemet naujų vėjo elektrinių statoma nebus, nors elektros gamyba, dėl 2016 metais pastatytų jėginių, 2017 m. toliau didės ir, manoma, pasieks 1,4 TWh. Norint išlaikyti įdirbį ir žemas kainas, šiemet būtini valdžios sprendimai dėl tolesnės plėtros.

Į tokią pertrauką verslas žvelgia įtariai. Neaiški investicinė ateitis – tam tikra investicinė pertrauka, kuri susidarys 2017 metais – neskatina pasitikėjimo ir didina gamintojų kaštus, susijusius su politine rizika. Todėl ankstesnės Vyriausybės dvejonės reikia paversti veiksmais. Juolab, kad valdančiųjų Vyriausybės programoje numatyta plėtoti vėjo energetiką tiek sausumoje, tiek ir jūroje.

Galima išskirti kelis esminius momentus, į kuriuos derėtų atkreipti dėmesį formuojant vėjo energetikos plėtros iki 2020 m. strategiją.

Pagrindinis klausimas, susijęs su sektoriaus plėtra, yra tinkamiausio paramos modelio pasirinkimas. Vėjo energetikos ekspertai nerekomenduoja kliautis Energetikos ministerijos siūlomomis paramos per investicijas schemomis. Toks modelis pareikalautų per daug administracinių resursų ir būtų sunkiai įgyvendinamas, todėl galėtų būti taikomas nebent kaip pagalbinė schema.

Tiek Lietuvos, tiek kitų Europos šalių patirtis rodo, kad efektyviausia energijos kainos mažinimo priemonė yra aukcionai. Atsižvelgiant į tai ir į Europos Komisijos rekomendacijas valstybių narių paramos schemose taikyti rinkos elementą, Lietuvoje vietoj fiksuoto supirkimo tarifo galima būtų pritaikyti supirkimo priemokų (*feed-in premium - FIP*) schemą.

Pagal supirkimo priemokų (FIP) schemą, iš atsinaujinančių energijos šaltinių pagaminta elektra yra laisvai parduodama rinkoje, o gamintojai gauna tam tikrą priemoką, viršijančią rinkos kainą. FIP gali būti fiksuota (pastoviam lygyje, nepriklausomai nuo rinkos kainų) arba slankiojanti (t.y. su skirtingais lygiais, priklausomai nuo rinkos kainų kitimo).

Taikant fiksuotą FIP išlieka permokos pavojus esant aukštoms elektros

rinkos kainoms arba, atvirkščiai, nepriemokos rizika rinkos kainoms esant labai žemame lygyje. Dėl šių priežasčių fiksuota FIP paprastai derinama su iš anksto nustatytais aukščiausiu ir žemiausiu kainos lygiu (taip vadinamomis „grindimis“ ir „lubomis“). Tuo tarpu slankiojanti (arba „plaukiojanti“) FIP schema yra nuolat perskaičiuojama, skaičiuojant skirtumą tarp rinkos kainos (dažniausiai imant tam tikrą vidutinį laiko tarpą, pvz., vieno mėnesio) ir iš anksto nustatyto referencinio tarifo lygio (dažnai atitinkančio esamą supirkimo tarifą). Jeigu rinkos kainos yra didesnės nei referencinis tarifo dydis, FIP nėra mokama.

Šios paramos schemas pagrindinis privalumas tas, kad ji optimizuoja panaudotas VIAP lėšas, nes ilgam laikotarpiui užfiksuoja elektros kainą, o tai naudinga tuo atveju, jeigu biržoje kyla energijos kainos. Žiūrint iš gamintojų pusės, tokia schema sumažina verslo riziką, didina projektų patrauklumą, todėl mažėja paskolų palūkanos.

Žinoma, bet kokios paramos schemas finansavimas reikalauja tam tikro finansavimo, bet iki 2021 m. 8 Lietuvoje veikiantys vėjo parkai (jų suminė galia siekia 250 MW) nustos gauti supirkimo tarifą ir „atlaisvins“ apie 18 mln. eurų VIAP lėšų per metus. Jos galėtų būti panaudotos naujiems parkams finansuoti. Skaičiuojama, kad dėl naujos kartos vėjo turbinų efektyvumo, vienas sąlyginis naujai įrengtos galios megavatas yra 20-30 proc. efektyvesnis nei ankstesnieji, todėl, pavyzdžiui, papildomi 350 MW galios pareikalautų beveik dvigubai mažiau paramos nei pareikalavo ankstesnieji 250 MW. Skaičiuojama, kad tam prireiktų apie 10-11 mln. eurų finansavimo per metus.

Protingai perskirsčius dabar naudojamas VIAP lėšas, tolesnė vėjo elektrinių plėtra būtų įmanoma nenaudojant papildomų finansinių resursų ir nedidinant finansinės naštos gyventojams. O įrengus papildomus 350 MW, jau 2020-2021 m. galėtume džiaugtis maždaug 2,2 TWh vietinės elektros energijos generacijos (apie 23 proc. bendro šalies suvartojimo) iš vėjo per metus.

Remiantis Litgrid ir Kauno technologijos universiteto dar 2014 m. atlikta studija, Lietuva turi visas būtinas sąlygas ambicingai vėjo elektrinių plėtrai. Studijoje nurodoma, kad tam reikia išspręsti tik tam tikras technines ir organizacines problemas, susijusias su galimu galios rezervo trūkumu ateityje, ir elektros perdavimo tinklų perkrovimu. Tačiau šie iššūkiai yra techniškai išsprendžiami, o ir pats tinklo perdavimo operatorius pripažįsta, kad papildomi 350 MW galėtų būti balansuojami be papildomų investicijų į infrastruktūrą. Taip pat svarbu atsiminti, kad 2018 metais pradės veikti bendra Baltijos šalių rinka ir nebeliks rezervinės galios problemos. Todėl vienintelis faktorius, kurio šiuo metu trūksta – tai politinė valia.

**Lietuvos vėjo elektrinių
asociacija**

M.K. Čiurlionio 4, LT-03104, Vilnius

T. +370 52 42 7086

lvea@lvea.lt

 SHARE

 FORWARD

